

famias», *Liola* (II, ed. 1958, 710).

És clar que també es degué aplicar a entrellats de caràcter vegetal: *trama* passa, en conseqüència, a designar la flor de l'olivera, en un bon nombre de parlars sards, italians i castellans (que aplega Hubschmid, *ZRPh*. LXXVIII, 250, imaginant-li un fantàstic origen pre-romà tan superflu com arbitrari). És d'on deriva, per una banda, *tramat* 'entreteixit de canyes, sarga i vímet' a les Borges d'Urg. (*BDC* xx, 111).

I per altra n'és probable derivat, en sentit ben diferent, el val. *tramella* mena de grana o llegum (S. XIV, *DAG.*), que ja Eiximenis enumera entre les produccions en què l'Horta de València «abunda en diversitats de grans, axí com de forment, ordi, mills, panís, dacça, avena, espelta, *tramella*, faves, ciurons, 15 lentilles ---» (*Regiment*, *NCL.*, 25.26; *AlcM* hi afegix cita del *Libre de Saviesa* que hom atribuï a Jaume I); «si dones als pollets *tramella* e perles, pendrà e triarà la *tramella*», *StVicentF* (III, 52.4). El lligam semàntic amb la *trama* de l'oliva ens l'indica Sanelo, en recollir 20 «*tramella*: tramilla, muestra de la flor de la oliva o la flor; no se halla en el dicc. cast.» (133v2), ben comentat per Gulsoy (p. 356) amb cita d'un sermó de *StVicentF* (V. allà i *AlcM*), i partint de la font de Sanelo que és una cita de versions dels *Furs* de Val. 25 (almenys la de Taraçona, 1580, i la *Sentència* de 1797: «de cànem, lli, *tramella*, alquena ---» o «de cànem, lli --- paniç, *tramella*, adacça ---»), «--- sia dada delma ---»).

DERIV.: *Tramar* [S. xv] 'disposar els fils per a 30 trama', derivat comú a tot el romànic d'Occident: «--- aquella --- amar --- Flor de Llir --- / flor de tan alta Senyora / he collit yo com a lec: / no sé texir lo que crec: / *trama* poc ma lançadora: / passau-ne vós la tisora / per ma tala, / si no us plau / ---», *JRoig* 35 (*Spill*, v. 28); «mon rústic *tramar*» cita el *DAG.* d'un poeta del S. xv, junt amb «lançol de bri de cànem *tramat* d'estopa» en inv. del XVI; també, l'acc. avui vulgata 'combinar un pla, comptotar' [Lacav.]: «La Carme, tot parlant-li de baix en baix --- ab la Beatriu, 40 riallera encara per lo que *tramava* ab son home, se li agaffà del bras, arrossegant-la per escarnir als nuvis», *Pons Mass.* (*Auca* x, 150).

Tramada 'conjunt de bigues i altra fusta, que formen un sostre etc.' [«reboltons», *Labèrnia* 1840; 45 dicc. Aguiló], 'certs espais en diverses construccions i dispositius' [*Bu. Dial. Cat.* xx, 111, 192; etc.]: d'aquí aplicació topogràfica a Cerdanya 'gran sector d'un terme muntanyenc': «és pas allí solament: és tota una *tramada* cap a dalt fins als cims» (Llo, 1959). *Tramat* 50 [Belv., Lab.], nom de diversos conjunts entreteixits (*BDC* xx, 111, 193 etc.), en particular 'cada una de les seccions que, a remolc uns d'altres, lliguen els raiers', quasi igual a *tram* en aquesta acc.: «Só fill del Noguera / --- / De cinc *trams* los rays avio, / de la 55 Pobla a Balaguer / --- Tot baxant rays a la plana, / cinquanta anys hi he baxat: / que és un ray la vida humana, / ne té deu cada *tramat*, / y devalla fugitiva / --- / fins que al mar sens vora arriba / de la fonda eternitat», *Verdaguer* (*Cançó del Raier*, de 1888, 60

O. C. iv, 346-7).

Paral·lel a *tramat*: *tram*, nom de certes seccions de construccions i espais de terra diversos, mot comú amb el cast. *tramo* id. [1671]; la filiació semàntica a través d'estructures com els trams d'un rai (Verdaguer, supra) em sembla més convincent que la que suggereixen les formes dialectals bearnesa i alt-italianes (que aplego a TRAMA, *DECH/DCEC* v, 585a38-49) que designen un tram de terra o de camí; per a detalls tècnics del tram del raier, veg. Krüger, *VKR* II, 233; l'acc. avui més divulgada 'tram de l'escala' [Lab. 1888]: «s'encaminà a la escala --- y embrassant la barana, remuntaren el primer *tram* --- y tot comptant els gralhons, assolí'l replà ---», *Pons Mass.* (*Auca* xvii, 307). Important derivat, propi del cat. i el cast., que en llengua d'oc no ateny més que fins a pròxims parlars gascons, car no en tinc notícia ni en oc. ant. ni a la V. d'Aran, sí només en el Comenge: «*tram*: trumeau, espace entre deux fenêtres, entre deux poutres; d'un escabrer, rampe» (Dupleich, *Pat. de St. Gaudens*). *Entramar*; *entramat*. *Paratrama*.

Tramall dial. (cat. occid.: Balaguer, Àger) sembla ser la forma originària del nom de la mena de filat de pescar o de caçar moixons, més generalment conegut per *trema*, *tremall* [S. xvii, *Const. de Cat.*] o *trasmall*. Encara que generalment s'ha admès que és un derivat del ll. MACULA 'malla', des del treball de Griera (*W. u. S.* VIII, 102-3) i el *REW* (8875), idea que jo mateix vaig acceptar en *DCEC/DECH MALLA* (VII, 790b25-50), m'inclino ara a descartar-ho, perquè no hi ha proves, prou establertes en els fets (més detalls de fet, Krüger, *VKR* IX, 93), que el *tremall* s'hagi format de teixits triples, en cap sentit; i perquè la formació *TRIMACULUM que caldria atribuir al llatí (amb TRI- 'triple' o amb TRES), no sols és purament hipotètica (i més o menys desmentida, en l'aspecte fonètic, per un nombre molt gran, i fins majoritari, de les formes romàniques), és d'un tipus rar en llatí, i gens convincent des del punt de vista de la morfologia llatina.

Des de *trama*, però, la derivació és de tipus normal, els detalls de les variants s'expliquen quasi per sí sols; i ho confirma el fet que, d'altra banda, es formés *tramaný* (*trəmāny*) en el CpTarr. (Valls, Vila-rodon). Ja Ant. de Bofarull va usar la forma *tramall* «xiulets de munter y botets d'anar a la guatlla, enfilats [en filats?] o *tramalls* per a anar a les teles ---» (*L'Orfaneta de Menargues*, 136, vagi-ho trobar ell o no en els textos antics en què dóna entenen que es funda).

Tramall(o) és també la forma predominant en les llengües germanes: it. *tramaglio*, port. i gall. *tramalho* (i gall. *atramallo* 'aparat, aparell'), fr. *tremail*, ast. *tramallo* (o *trasmallu*) «aparejo de pesca» (Rato). Per influència de l'oscillació prefixal *tra/tras-* (tres- en els innombrables mots amb prefix TRA(NS-)) sorgí també la forma cast. *trasmallo* (c. 1550, Lope de Rueda etc.) o *tremallo* [1527], també variant ast. i arag. (*trasmálo* Echo, Torla, *trezmálo* Torla, Bielsa, 1965-66).

I en cat. dialectal Griera la localitzada a Blanes, i *trezmál* a Fraga i Gandesa; és també tortosina: «pescadós --- que dixant --- tancats a les barraques, *tras-*